

Έπι κοινωνία έν τύπω

Σύλλογος Φίλων Περιθαλπομένων Νοσοκομείου "Η ΣΩΤΗΡΙΑ"

Τίποτα δεν είναι δεδομένο Όλα είναι δοσμένα

Όταν οι άνθρωποι κάνουν σχέδια, ο Θεός γελάει, λέει μια λαϊκή παροιμία, και δεν έχει άδικο. «Άλλαι αι βουλαί του ανθρώπου και άλλα ο Θεός κελεύει».

Δεν είναι λίγες οι φορές που τα καλοσχεδιασμένα προγράμματά μας ακυρώνονται ή αναβάλλονται από απρόσμενα γεγονότα και πολλές φορές "λογαριάζουμε χωρίς τον ξενοδόχο".

Και άλλες πολλές φορές βουτηγμένοι μέσα στην απελπισία και τη μαυρίλα, παρουσιάζεται ο "από μηχανής θεός" και οι δυσάρεστες καταστάσεις αλλάζουν άρδην.

Ας κάνουμε ό,τι καλύτερο μπορούμε για όσο μπορούμε δίνοντας τον καλύτερό μας εαυτό, χωρίς να έχουμε προσδοκίες, γιατί τα πράγματα θα γίνουν όπως πρέπει να γίνουν. Συμβάλλουμε στο να γίνουν καλύτερα, και αυτό είναι το δικό μας όφελος. Αυτή είναι η ανταμοιβή μας "κάνε το καλό και ρίξτο στο γυαλό".

Αποδέχομαι σημαίνει ό,τι κάνω ότι καλύτερο μπορώ και δέχομαι το αποτέλεσμα ακόμα και αν δεν μου αρέσει. Με γνώμονα αυτό το αποτέλεσμα ίσως την άλλη φορά τα καταφέρεις καλύτερα.

Δόξα τω Θεώ πάντων ένεκεν.

Όταν βασιζόμαστε στις μικρές δικές μας εγωιστικές δυνάμεις, έχουμε την εντύπωση ότι ο κόσμος μας ανήκει και με τρόπο άφρονα και ατομικιστικό διαχειριζόμαστε τον πλούτο, τη φύση, τους άλλους, σαν να είναι δεδομένα μόνιμα και αμετάβλητα. Και τώρα που συνειδητοποιούμε την οικολογική καταστροφή που έχουμε προκαλέσει στον πλανήτη μας αρχίζουμε και ανησυχούμε.

Συνετός είναι ο άνθρωπος που κάνει χρήση των αγαθών και των δωρεών που του έχουν παραχωρηθεί δοξολογώντας τον Θεό και έχοντας τη συναίσθηση ότι δεν του ανήκουν. Δεν του δόθηκαν για να τα σταταλήσει απερισκεπτα, αλλά για να τα διαχειριστεί και να τα παραδώσει στις επόμενες γενιές. Όταν αναφέρεται σε μελλοντικά σχέδια και προβλήματα λέει: Πρώτα ο Θεός γιατί γνωρίζει ότι "Πλούσιοι επτώχευσαν και επτείνασαν οι δε εκχρηστώντες τον Κύριον ουκ ελαττώθησονται παντός αγαθού".

Πέτρος Γαρζώνης
Σχέδιο: Ρένα Καραλέκα

Εκδρομή Βενετία - Αναγεννησιακή Τοσκάνη

27 Σεπτεμβρίου - 3 Οκτωβρίου 2018

Από το Ελευθέριος Βενιζέλος μέχρι το Μιλάνο και συγκεκριμένα το αεροδρόμιο Linate η πτήση μας καθήλωσε. Όλα τα τοπία και η θάλασσα από το αεροπλάνο, κέντρισαν την προσοχή μας, αφήνοντας πίσω ανήσυχες σκέψεις για το σπάνιο καιρικό φαινόμενο που έφτανε στην Ελλάδα. Μετά τη γνωριμία μας με τον καλοσυνάτο και πάντα πρόθυμο οδηγό μας Θανάση πήραμε την A4 Autostrada εμπορικό άξονα της Ιταλίας και από τη Λομβαρδία επαρχία του Μιλάνο περάσαμε στο Βένετο, την επαρχία της Βενετίας. Εδώ στο Jesolo Lido, παραθαλάσσιο θέρετρο που ξεκινά από το βραχίονα της Βενετίας και καταλήγει στην Τεργέστη, στα παράλια της Αδριατικής είχαμε δύο διανυκτερεύσεις.

Αναχωρήσαμε για τη Βενετία πρωτεύουσα της περιφέρειας του Βένετο, κατά μήκος της ακτογραμμής μεταξύ των εκβολών των ποταμών Πάδου και Πιάβε. Ολόκληρη η πόλη κατασκευασμένη πάνω σε πυκνά τοποθετημένους ξύλινους πασσάλους. Οι περισσότεροι από αυτούς, ακόμη άθικτοι μετά από αιώνες καταβύθισης. Τα θεμέλια στηρίζονται στους πασσάλους και τα κτίρια από τούβλα ή πέτρα κάθονται σε αυτές τις βάσεις. Γνωστή και ως «Πόλη του Νερού», «Πόλη των Μασκών», «Πόλη των Γεφυρών», «Επιπλέουσα Πόλη» και «Πόλη των Καναλιών». Ένα από τα δημοφιλέστερα Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Συναντήσαμε πλήθος κόσμου από όλα τα μήκη και πλάτη της Γης που, όπως και εμείς, θέλησε να επισκεφθεί τα αξιόλογα μνημεία της και να βιώσει στο έπακρο αυτό το άκρατο συναίσθημα ρομαντισμού που μοιάζει να επιπλέει στα νερά της λιμνοθάλασσάς της. Η γενέτειρα του Βιβάλντι, η Βενετία, των 118 μικρών νησιών, που χωρίζονται από κανάλια και ενώνονται μεταξύ τους με 410 γέφυρες, διακρίνεται για τη γοτθική τεχνολογία της με επιρροές από οθωμανικά, αναγεννησιακά και μπαρόκ στοιχεία, δημιουργώντας ένα αισθητικό αποτέλεσμα που σε κάνει κυριολεκτικά να τα χάνεις. Τέχνη, μουσεία, παλάτια, εμπορικά καταστήματα, εορταστικά και ζαχαροπλαστικά, καφέ, καταστήματα με μάσκες, πολλές μάσκες από δέρμα, πορσελάνη ή γυαλί, ζωγραφισμένες στο χέρι, συνθέτουν ένα πολύχρωμο διαδραστικό χαλί από ήχους, εικόνες, αισθήσεις και ασύγκριτες εμπειρίες. Από το Τρονκέτο

με βαπορέτο περάσαμε στην περιοχή Καστέλο, όπου βρίσκεται η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου και το Βυζαντινό ινστιτούτο. Ακολούθησε μια ενδιαφέρουσα ξενάγηση, επίδειξη φυσικού γυαλιού από ειδικευμένο τεχνίτη με τις ανάλογες αγορές σουβενίρ, από το εργαστήριο κατασκευής πνιγανο. Περιπατήσαμε το ιστορικό κέντρο, και ο Λάζαρος μας ξενάγησε στην πλατεία του Αγίου Μάρκου με την ομώνυμη εκκλησία, Basilica di San Marco, σύμβολο δύναμης και πλούτου της πόλης. Ο αρχικός ναός είχε σκοπό να στεγάσει τα λείψανα του Αγίου Μάρκου του Ευαγγελιστή. Τα τέσσερα άλογα και τα μωσαϊκά της μοναδικά στον κόσμο. Στον περίβολό της, η πλατεία του Αγίου Μάρκου αποτέλεσε το κέντρο πολλών, σημαντικών θρησκευτικών και πολιτικών γεγονότων, ενώ γύρω της υπάρχουν τα σημαντικότερα αξιοθέατα της πόλης, όπως το Παλάτι των Δόγηδων που χτίστηκε στα μέσα του 14ου αι. στα πρότυπα της γοτθικής αρχιτεκτονικής, και το 1923 μετατράπηκε σε μουσείο. Εδώ βρίσκεται το τεράστιο συντηρημένο έργο του Τιντορέτο «Παράδεισος», το οποίο αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους πίνακες ζωγραφικής στον κόσμο. Το Κωδωνοστάσιο, ο Πύργος του Ρολογιού, το Αρχαιολογικό Μουσείο, η Βιβλιοθήκη Σανσοβινιάνο. Η πλατεία του Αγίου Μάρκου πλήττει σαβάρα κάθε χρόνο από την Άκουα Άλτα (παλιόροια). Έφτασε η ώρα να χαθούμε στα υδάτινα σοκάκια, στις ήσυχες γωνιές της Βενετίας να δούμε την πραγματική ζωή και την καθημερινότητα των ντόπιων στον χρόνο που είχαμε. Χαμηλά στέπια, μικροσκοπικές πλατείες, μπουγάδες που στεγνώνουν από τον αέρα της Αδριατικής, γέφυρες, εκκλησίες σπολιμένες με πίνακες ζωγραφικής, μικροσκοπικές γκαλερί. Μια έκπληξη μας περίμενε σε κάθε γωνία της: Στην αγορά του Rialto, ένα βήμα από τη γέφυρα γευτήκαμε υπέροχο με πλούσια κρέμα carpaccino. Κατά τη διάρκεια της βόλτας με τη γόνδολα που τόσο ονειρευτήκαμε, τα συναισθήματα είναι ανάμικτα, από τη μία νιώθεις μια ιδιαίτερη μαγεία και από την άλλη μελαγχολία από την εικόνα μιας πόλης που βυθίζεται.

Αφήνουμε τη Βενετία των στεναγμών, των γονδολιέρδων και του καρναβαλιού και αναχωρούμε, (Συνέχεια στη σελ. 5)

Ντρέπομαι γι' αυτό που ήμουν

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ-ΟΔΗΓΟΣ ΤΟΥ ΤΑΝΚ που γκρέμισε την πύλη του Πολυτεχνείου σπάει τη σιωπή του και μιλάει πρώτη φορά το μακελιό της 17ης Νοεμβρίου 1973.

«ΝΤΡΕΠΟΜΑΙ ΓΙ' ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΗΜΟΥΝ, ΓΙ' ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΕΚΑΝΑ. Τότε αισθανόμουν ότι έκανα κάτι καλό, κάτι μεγάλο. Στους "μαυροσκουφήδες", στο Γουδί, είχα γίνει ο ήρωας που διέλυσε τους εχθρούς της πατρίδας, τα "παλιοκουμμούνια", όπως λέγαμε τότε τους φοιτητές. Αυτά μου έλεγαν, αυτά πίστευα. Τι περιμένεις!.. Ούτε μια εφημερίδα δεν είχα διαβάσει μέχρι τότε. Είχα γίνει και εγώ φασίστας. Μέχρι που μπήκα μέσα, πίστευα αυτό που έκανα. Στη συνέχεια έγινε ο εφιάλτης της ζωής μου».

Ο Α. Σκευοφύλαξ, ο έφεδρος στρατιώτης του τεθωρακισμένου άρματος που εισέβαλε στο Πολυτεχνείο, σπάει την τριαντάχρονη σιωπή του και αποκαλύπτει όσα συνέβησαν τη μαύρη νύχτα που σημάδεψε τη σύγχρονη ελληνική ιστορία και σημάδεψε για πάντα τη ζωή του. «Ντρέπομαι γι' αυτό που ήμουν, γι' αυτό που έκανα» λέει στην εκ βαθέων εξομολόγησή του. Μια στιγμή, μια ζωή. Στη «μία και μοναδική φορά» που δέχθηκε να ξύσει «τις πληγές του παρελθόντος», όπως λέει σε μια αποστροφή του λόγου του, ο κ. Σκευοφύλαξ περιγράφει λεπτό προς λεπτό τη στρατιωτική επιχείρηση της χούντας, η οποία ξεκίνησε λίγο μετά τα μεσάνυχτα της 16ης Νοεμβρίου με την έξοδο των τανκς στους δρόμους της Αθήνας και ολοκληρώθηκε στις 3.30 το πρωί της 17ης Νοεμβρίου, με την αιματοβαμμένη εισβολή στο Πολυτεχνείο. Στη σπάνια μαρτυρία του ο κ. Σκευοφύλαξ μνημονεύει τις δραματικές στιγμές που εκτυλίχθηκαν στους δρόμους της Αθήνας, τις ειρηνικές εκκλήσεις των φοιτητών που ηχούσαν στα αφτιά του σαν «κραυγές εχθρών της πατρίδας». Τις διαταγές των αδίστακτων στρατιωτικών που πίστευε ότι ήταν «πατριώτες». Θυμάται - τότε με χαρά, τώρα με θλίψη - τον πόνο των φοιτητών που είδαν το όνειρό τους να τσαλακώνεται κάτω από τις ερπύστριες που ο ίδιος έθεσε σε κίνηση, τον τρόπο που ακολούθησε από τις λυσσαλέες επιθέσεις των αστυνομικών. Το απαράμιλλο θάρρος του φοιτητή που γύρισε και του είπε: «Τι κατάλαβες τώρα που μπήκες μέσα;». Την οργή που προκάλεσε και λίγο έλειψε να τον οδηγήσει σε εν ψυχρώ δολοφονία. «Αυτός ο φοιτητής δεν ξέρει πόσο τυχερός στάθηκε εκείνη τη στιγμή... Αν έλεγε μια κουβέντα ακόμη, θα τον σκότωναν!» Οι λέξεις βγαίνουν με δυσκολία. Σε αυτή τη συνέντευξη του κ. Α. Σκευοφύλακας μιλούει δύο πρόσωπα: ο 20χρονος έφεδρος στρατιώτης και ο 50χρονος βιοπαλαιστής. Αυτό είναι το τμήμα που πληρώνει, ακόμη και σήμερα, για μια ενέργεια που τον κατέστησε αρνητικό πρωταγωνιστή στην κρίσιμότερη στιγμή της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. Μια στιγμή, μια αιωνιότητα. Μετά την απόλυσή του από τον στρατό, ο Α. Σκευοφύλαξ θα μοχθήσει για να ζήσει. «Στο μεροκάματο η ζωή

μου άλλαξε 180 μοίρες. Εμένα που μου έμαθαν να μισώ τους κομμουνιστές, ψήφισα δύο φορές το ΚΚΕ». Στα 30 του θα παντρευτεί, θα αποκτήσει παιδιά. Ζώντας σε μια γειτονιά των νοτίων προαστίων, όλα αυτά τα χρόνια αποφεύγει να μιλάει για τα γεγονότα εκείνης της νύχτας. Όσες φορές θα τον ρωτήσουν «τι σχέση έχεις με τον "πορτάκια" του Πολυτεχνείου;», θα μιλήσει για «μακρινό ξάδελφο που σκοτώθηκε σε τροχαίο!» Στη γυναίκα του θα ανοίξει την καρδιά του ύστερα από χρόνια. Στα τρία παιδιά του δεν το έχει αποφασίσει ακόμη. «Είμαι ένας άνθρωπος που δεν υπήρξε ποτέ 20 χρόνων. Ο έφεδρος στρατιώτης Α. Σκευοφύλαξ σκοτώθηκε σε τροχαίο!»

1973-2003. Τριάντα χρόνια μετά, ο άνθρωπος που γκρέμισε την πύλη του Πολυτεχνείου θα πει για τους φοιτητές, τους νέους και τους εργαζόμενους που αγωνίστηκαν για την πτώση της χούντας: «Είχαν μεγάλη ψυχή. Ήταν παλικάρια». Ο κ. Σκευοφύλαξ δεν θα ξεχάσει τη φοιτήτρια που τραυματίστηκε κατά την εισβολή του τανκ, την καθηγήτρια σήμερα του Πανεπιστημίου Αθηνών κυρία Πέπη Ρηγοπούλου. «Θα ήθελα να τη δω, να της πω... Δεν το μάλω όμως. Τα λόγια δεν σβήνουν τις πράξεις».

«Ο στρατιώτης Α. Σκευοφύλαξ σκοτώθηκε σε τροχαίο» «Στο μεροκάματο η ζωή μου άλλαξε 180 μοίρες. Εργάτης κατάλαβα ότι δεν μπορώ να έχω τα ίδια αιτήματα με τους εργοδότες. Εμένα που μου έμαθαν να μισώ τους κομμουνιστές, ψήφισα δύο φορές ΚΚΕ!»

«Την ημέρα εκείνη ήμουν υπηρέσια. Στον στρατό είχα δέκα μήνες. Ήμουν εκπαιδευτής στο Κέντρο Τεθωρακισμένων, στο Γουδί. Τότε οι "μαυροσκουφήδες" ήταν σώμα επιλεκτών. Πήγα εθελοντικά. Μόλις άρχισαν τα επεισόδια, μπήκαμε επιφυλακή. "Οι κομμουνιστές καίνε την Αθήνα" μας έλεγαν και εμείς τους πιστεύαμε. Θυμάμαι στο στρατόπεδο κάποιιοι είχαν ραδιοφωνάκια και ακούγαμε στα κρυφά τον σταθμό του Πολυτεχνείου. "Παλιοκουμμούνια, θα καλοπεράσετε!" λέγαμε».

Στα 20 χρόνια του ο Α. Σκευοφύλαξ βρέθηκε στη δίνη του κυκλώνα, στην επίλεκτη ομάδα του Σώματος των Τεθωρακισμένων που κατέπνιξε την εξέγερση των φοιτητών. «Μισή ώρα μετά τα μεσάνυχτα της 16ης Νοεμβρίου, η ίλη μου πήρε εντολή να ετοιμαστεί για έξοδο. Αποφασίστηκε να βγουν πέντε δικά μας άρματα, κάτι γαλλικά AMX30. Εγώ ήμουν οδηγός στο πρώτο άρμα που βγήκε στον δρόμο». Στο ίδιο άρμα βρίσκονταν ο αξιωματικός Μιχάλης Γουελάς, ως επικεφαλής, ο ανθυπασπιστής Λάμπρος Κωνσταντέλλος, ως οδηγός εδάφους, ο λοχίας Στέλιος Εμβαλωμένος και ο Γιάννης Τίρπας.

«Στη 1.15 το πρωί της 17ης Νοεμβρίου φτάσαμε στη διασταύρωση των λεωφόρων Αλεξάνδρας και Κηφισίας. Λίγο αργότερα διασχίζαμε την Αλεξάνδρα, όταν, στο ύψος του ΙΚΑ, στη στάση Σόνια, σταματήσαμε γιατί ο δρόμος ήταν κλειστός. Υπήρχαν οδοφράγματα, φωτιές και ακινητοποιημένα λεωφορεία. Με διάφορες μανούβρες αριστερά - δεξιά, μπρος πίσω, άνοιξα τον δρόμο και προχωρήσαμε» θυμάται ο κ. Σκευοφύλαξ. Ο δρόμος για τα τανκς ήταν ανοιχτός πλέον προς το Πολυτεχνείο. «Όταν φτάσαμε στη διασταύρωση της λεωφ. Αλεξάνδρας και της οδού Πατησίων, μας έδωσαν εντολή να σταματήσουμε. Εκεί, στην πλατεία Αιγύπτου, μείναμε περίπου μία ώρα. Ο κόσμος θυμάται ότι μας φώναζε

"είμαστε αδέρφια, είμαστε αδέρφια". Εγώ ήθελα να τους φάω. Τους έβλεπα σαν παράσιτα!»

Την έξοδο των τανκς από το Γουδί θα πληροφορηθούν οι Αθηναίοι από τον εκφωνητή του Πολυτεχνείου, τον Δημήτρη Παπαχρήστο. Παρά τις παρεμβολές της ΚΥΠ, το ραδιόφωνο των εξεγερμένων φοιτητών θα μεταφέρει στους Αθηναίους τον ανατριχιαστικό συριγμό από τις ερπύστριες των τανκς. Ο εκφωνητής απευθύνει έκκληση στα «στρατευμένα νιάτα» να μη χτυπήσουν. «Δεν θα χτυπήσουν τα παιδιά, τα αδέρφια μας οι φαντάροι, το φρούριο της ελευθερίας, το μόνο μέρος της Ελλάδας που είναι ελεύθερο. Δεν έχουμε όπλα. Προτάσσουμε μόνο ανοιχτά τα στήθη μας. Λαέ της Αθήνας, όλοι μαζί το σύνθημα: λαός και στρατός μαζί. Δεν θα χτυπήσει ο στρατός!».

Με νεότερη εντολή των στρατιωτικών που κατευθύνουν την επιχείρηση «Εκκένωσις του Πολυτεχνείου» τα πέντε τανκς προωθούνται προς το Μουσείο. Η ώρα της αιματοβαμμένης επέμβασης πλησιάζει. «Μας είπαν να πάμε κοντά στο Πολυτεχνείο, αλλά όχι μπροστά στην πόρτα. Αυτό κάναμε. Σταματήσαμε λίγα μέτρα πιο πέρα». Στη θέα των τανκς εκατοντάδες φοιτητές πλησιάζουν στην πύλη, ανεβαίνουν στα κάγκελα, φωνάζουν συνθήματα συναδέλφωσης.

Με διάφορους απειλητικούς ελιγμούς και μαρσαρίσματα που ακούγονται σαν κανονιές, οι οδηγοί των τανκς προσπαθούν να κάμψουν το ηθικό των φοιτητών. Ο εκφωνητής του Πολυτεχνείου απευθύνει νέα έκκληση να αποφευχθεί η αιματοχυσία. «Οι φαντάροι δεν ανήκουν στη χούντα. Η χούντα στηρίζεται στο μέταλλο, στηρίζεται στα τανκς, στο σίδερο. Η καρδιά των φαντάρων έχει τον ίδιο παλμό με τη δικιά μας. Αγαπάτε τους φαντάρους. Ελληνικά στρατευμένα νιάτα, ο λαός δεν σας κρατάει κακία. Ξέρει ότι είστε μαζί μας».

Η ώρα έχει πάει 2 το πρωί. «Φτάνοντας μπροστά στην πόρτα, έστριψα το άρμα προς το Πολυτεχνείο, με γυρισμένο το πυροβόλο προς τα πίσω. Θυμάμαι ότι σηκώθηκα από τη θέση μου και εγώ και το άλλο πλήρωμα. Δεκάδες φοιτητές κρέμονταν από τα κάγκελα, ενώ εκατοντάδες βρίσκονταν στον προαύλιο χώρο. Έδειχναν πανικόβλητοι». Ο κ. Σκευοφύλαξ φέρνει στη μνήμη του τα φοβισμένα πρόσωπα των συνομηλίκων του που ήταν μέσα στο Πολυτεχνείο. Χαμηλώνει το βλέμμα του. «Και εγώ, να σκεφτείς ότι τους έβλεπα σαν μαμούνια που ήθελα να τα φάω!»

Με ολοένα μεγαλύτερη ένταση και αγωνία οι φοιτητές φωνάζουν προς τους στρατιώτες «είμαστε αδέρφια, αφήστε τα άρματα», ενώ ο εκφωνητής του Πολυτεχνείου καλεί το πλήθος να δείξει αυτοσυγκράτηση. «Απομονώστε τους προβοκάτορες. Δεν έχουμε να μοιράσουμε τίποτα με τον στρατό. Δεν θέλουμε να χυθεί ελληνικό αίμα». Ο Δημήτρης Παπαχρήστος ψάλλει τον εθνικό ύμνο. Το ίδιο κάνουν και οι χιλιάδες νέοι που βρίσκονται στο Πολυτεχνείο. Ένα τέταρτο πριν από τις 3 το πρωί οι στρατιωτικοί δίνουν προθεσμία λίγων λεπτών στους φοιτητές για να αποχωρήσουν από το Πολυτεχνείο, να παραδοθούν. Κάποιοι από τους φοιτητές που θέλουν να αποχωρήσουν δοκιμάζουν να απασφαλίσουν την κεντρική πύλη. Δεν τα καταφέρνουν. Πίσω από την πύλη είναι σταθμευμένο ένα αυτοκίνητο Μερσέντες που μπλοκάρει το άνοιγμά της. Ο επικεφαλής των τεθωρακισμένων αρμάτων εκνευρίζεται. Οργισμένος φωνάζει: «Τσογλάνια, ρεζιλεύετε το στράτευμα!» και δίνει σήμα για την επέλαση του άρματος.

«Τότε ήρθε ο οδηγός εδάφους του άρματος και μου λέει: "Θα μπουέ μέσα, θα ρίξουμε την πύλη. Ετοιμάσου!"» λέει ο κ. Σκευοφύλαξ. «Πήρα θέση και ξεκίνησα. Δεν έβλεπα πολλά πράγματα, δεν είχα καλό οπτικό πεδίο, γιατί κοιτούσα πλέον από τη θυρίδα του άρματος. Δέκα εκατοστά πριν από την πόρτα, σταμάτησα. Σταμάτησα σκόπιμα. Αυτό φαίνεται στο βίντεο της εποχής. Στο φρενάρισμα, οι φοιτητές τρομαγμένοι έφυγαν προς τα πίσω. Αν έμπαινα με ταχύτητα, θα σκότωνα δεκάδες άτομα που εκείνη τη στιγμή ήταν κρεμασμένα στα κάγκελα».

Λίγα λεπτά αργότερα ο Α. Σκευοφύλαξ θα μαρσάρει δυνατά. Ο δυνατός προβολέας του ταγκ σκοπεύει την πύλη. «Η καγκελόπορτα έπεσε αμέσως. Πίσω από τη σιδερένια πύλη ήταν σταθμευμένο το Μερσεντές το οποίο είχαν βάλει εκεί οι φοιτητές για να φράξουν την είσοδο. Το έκανα αλοιφή. Η αριστερή ερπύστρια το έλιωσε. Με το που έπεσε η πύλη του Πολυτεχνείου εισέβαλαν οι αστυνομικοί για να συλλάβουν τους φοιτητές. Λίγο αργότερα κατέβηκα και εγώ από το άρμα και μπήκα στον χώρο του Πολυτεχνείου. Δεν υπήρχε νεκρός. Θα μπορούσε όμως και να υπάρχουν νεκροί» λέει με μοναδική ειλικρίνεια.

Στο εσωτερικό του Πολυτεχνείου επικρατεί πανδαιμόνιο. Διαφωτιστική είναι η περιγραφή που δίνει ο εισαγγελέας Δημήτρης Τσεβάς στην έκθεση που συνέταξε το 1974 για τα γεγονότα του Πολυτεχνείου: «Εντρομοί και εμβρόντητοι οι σπουδασταί κυριεύονται από την ενώπιον του εσχάτου κινδύνου φοβερή αγωνία. Υπό την πίεση πλήθους ανθρώπων καταρρίπτεται τμήμα των προς την οδόν Στουρνάρη κικλιδωμάτων. Και διά του δημιουργηθέντος ανοίγματος εξέρχονται οι σπουδασταί κατά μάζας. Νέον, όμως, δι' αυτούς αρχίζει μαρτύριον. Ύβρεις κατ' αυτών εκτοξεύονται και καταδικώμενοι βαναύσως κακοποιούνται».

Όπως αναφέρει ο κ. Σκευοφύλαξ, «αστυνομικοί κυνηγούσαν και χτυπούσαν τους φοιτητές όπου τους έβρισκαν. Αν δεν ήταν οι ΛΟΚατζήδες να τους σταματήσουν - θυμάμαι ότι πολλές φορές πάσχηκαν στα χέρια μαζί τους - δεν ξέρω και γω τι θα γινόταν». Λίγο αργότερα οι στρατιώτες σχηματίζουν έναν διάδρομο για να περάσουν ασφαλείς οι φοιτητές. Για το θέμα αυτό, στο πόρισμα Τσεβά υπογραμμίζεται χαρακτηριστικά: «Εμπροσθεν μεν της πύλης του Πολυτεχνείου δημιουργείται διάδρομος υπό των στρατιωτών μέσω του οποίου διέρχονται οι εξερχόμενοι, κατευθυνόμενοι προς την οδόν Τσιτσα, εντός δε του Πολυτεχνείου βοηθούν, προστατεύουν και εις τους ώμους των πολλούς αδυνάτους κρατούν διά να δυνηθούν να υπερπηδήσουν το υψηλόν κικκίλωμα. Και επεισόδια μεταξύ στρατιωτικών και αστυνομικών λαμβάνουν χώραν εν τη προσπαθεία των πρώτων να προστατεύσουν τους φοιτητάς από το δικηλικόν μένος των άλλων».

Μέσα στο Πολυτεχνείο ο Α. Σκευοφύλαξ είδε πολλούς τραυματίες και ίσως, όπως λέει, και νεκρούς. «Στο προαύλιο του Πολυτεχνείου ήταν πολύ χτυπημένοι, θυμάμαι ότι είδα πολλούς τραυματίες, ενώ τρεις-τέσσερις ήταν σωριασμένοι κάτω, ακίνητοι. Δεν ξέρω αν ήταν νεκροί. Δεν κοίταξα να δω. Κάποια στιγμή ένας φοιτητής όρμησε κατά πάνω μου και μου είπε: "Τι κατάλαβες τώρα που μπήκες;". Αφηνάσα. Έβγαλα το πιστόλι και προτάσσοντάς το γύρισα και του είπα ουρλιάζοντας: "Σκάσε, ρε κλωτόπαιδο, μη σε καθάρω". Αυτός ο φοιτητής δεν ξέρει πόσο τυχερός στάθηκε εκείνη τη στιγμή... Αν έλεγε μια κουβέντα παραπάνω, θα

τον σκότωνε! Τέτοιος ήμουν. Ένας φασίστας».

Παρά τον πόνο τους, οι φοιτητές θα δείξουν μεγαλείο ψυχής απέναντι στον στρατιώτη που ισοπέδωσε το όνειρό τους. Αδιάψευστη απόδειξη, η μαρτυρία του κ. Σκευοφύλακα: «Όπως περνούσαν οι φοιτητές θυμάμαι ότι έρχιαν μέσα στο ταγκ πακέτα τσιγάρα και ό,τι προμήθειες είχαν μαζί τους. Όταν γυρίσαμε στο Γουδή, το άρμα έμοιαζε με περίπτερο. Όσο σκέφτομαι ότι οι φοιτητές μας έδιναν σάντουιτς και τσιγάρα, μετά απ' όσα τους κάναμε... Δεν μπορώ να το συχωρέσω αυτό το πράγμα στον εαυτό μου. Σκέφτομαι τι πήγα και έκανα!..».

Την αναγνώριση των φοιτητών για ορισμένους από τους αξιωματικούς του στρατού και τους έφεδρους στρατιώτες θα διαπιστώσει αργότερα και ο εισαγγελέας: «Πολλοί αξιωματικοί και στρατιώται παρεμβαίνουν προς προστασίαν των φοιτητών. Και υπήρξε πηγαία και βαθεία η ευγνωμοσύνη πολλών εξ αυτών προς τους αγνώστους σωτήρας των, ως εις τας καταθέσεις των τούς αποκαλούν με συγκίνησιν!».

Εκατοντάδες φοιτητές καταφέρνουν να βγουν έξω από το Πολυτεχνείο, ξεχύνονται στους γύρω δρόμους, τρέχουν να φύγουν, να γλιτώσουν τη ζωή τους, καθώς γίνονται στόχος ελεύθερων σκοπευτών. «Απομακρυνόμενοι όμως του Πολυτεχνείου αγωνιώδεις τούς αναμένουν εκπλήξεις. Από παντού τους καταδιώκουν και τους χτυπούν. Εις την γυνίαν των οδών Τσιτσα και Μπουμπουλίνας άνδρες της ΚΥΠ εν πολιτική περιβολή τους χτυπούν ανηλεώς και πυροβολούν κατ' αυτών, ενώ εις την ταρατσαν ενός των αυτοθι κτηρίων έχουν εγκαταστήσει πολυβόλον. Εις τας ταρατσας των γύρω κτηρίων επισημαίνονται ελεύθεροι σκοπευταί υπό του ιδίου Διευθυντού της Αστυνομίας να επιτελούν το φονικόν έργον των!».

Την ίδια στιγμή, όπως επισημαίνεται στην ίδια έκθεση, «ομάδες τραμπούκων και επικινδύνων τρωκτικών της γαλήνης του τόπου εκδηλώνουν το εγκληματικόν μένος των κατά των ατυχών σπουδαστών που κατά μάζας εξέρχονται από το Πολυτεχνείο». Οι τραμπούκοι είναι άνδρες της ΕΣΑ, οι οποίοι δεν διστάζουν, μάλιστα, να κακοποιήσουν ακόμη και πανεπιστημιακό γιατρό, ο οποίος, μαζί με τη σύζυγό του, είχε σπεύσει να βοηθήσει τους ανυπεράσπιστους φοιτητές.

Στη συμβολή των οδών Πατησίων και Στουρνάρη «άνδρες εν πολιτική περιβολή, κραδαίνοντες ρόπαλα, εξήλθον από ομάδα αυτοθι ευρισκομένων αστυνομικών και εκακοποιήσαν σεβάσιμον καθηγητή Πανεπιστημίου, την σύζυγον του και νεαρόν σπουδαστήν, διότι εξήρχοντο του Πολυτεχνείου, ένθα ο καθηγητής-ιατρός και η σύζυγός του είχαν μεταβή προς εκπλήρωσιν του ανθρωπιστικού και ιατρικού των καθηκόντος. Και οι ροπαλοφόροι ούτοι ήσαν άνδρες της ΕΣΑ εν πολιτική περιβολή. Εις το πανδαιμόνιον τούτου της εξόδου των φυλών, των κραυγών, των οϊμωγών, των καταδιώξεων και των πυροβολισμών έπεσαν οι περισσότεροι εκ του πλήθους των τραυματιών».

Όταν επέστρεψε στο Γουδή, στη βάση των Τεθωρακισμένων, ο κ. Σκευοφύλαξ έγινε δεκτός με ζητωκραυγές. Ήταν το τιμώμενο πρόσωπο. «Όταν γυρίσαμε στο στρατόπεδο, έγινε ήρωας. Οι στρατιωτικοί μου έδιναν συχαρητήρια. Τότε αισθανόμουν ότι ήμουν κάποιος, ότι έκανα κάτι καλό, κάτι μεγάλο. Είχα γίνει ο ήρωας που διέλυσε τους εχθρούς της πατρίδας, τα "παλιοκουμμούνια", όπως λέγαμε τότε τους φοιτητές. Αυτά μου έλεγαν, αυτά πίστευα. Ένωθα περήφανος. Ήμουν και εγώ φασίστας».

Οκτώ ημέρες αργότερα, κάτι θα σπάσει μέσα του. Το φρόνημά του θα κλονισθεί, όταν θα δει τον «εθνοσωτήρα» να καθαιρείται και να περιφρονείται από τους συνοδοιπόρους του, αυτούς που πιο πριν ορκίζονταν στο όνομά του. «Την επόμενη εβδομάδα έγινε η στάση του Ιωαννίδη. Ήμουν πάλι σε επιφυλακή. Μας πήνε στο Γ.Ε.Σ. Στο προαύλιο λάβαμε θέσεις. Δεν ξέραμε γιατί πήγαμε εκεί. Δεν μας είπαν. Γυρνώντας στο Γουδή μάθαμε ότι "έριξαν" τον Παπαδόπουλο» αναφέρει ο κ. Σκευοφύλαξ. «Τότε μέσα μου κάτι άλλαξε. Αυτοί που τον παρουσίαζαν σαν θεό, τώρα τον έβριζαν. Δεν μπορούσα να το καταλάβω αυτό. "Μα είναι τόσο πουλημένοι όλοι τους;" αναρωτήθηκα. Αυτοί πήνε όπου φυσάει ο βοριάς;" Πολυημένα τομάρια" είπα μέσα μου. Θυμάμαι ότι ο Μιχάλης Γουνελάς παρέδωσε τα γαλόνια του στους άνδρες της ΕΣΑ, που ήρθαν στο Κέντρο και τον συνέλαβαν».

Με τη Μεταπολίτευση ο στρατιώτης Α. Σκευοφύλαξ θα βρεθεί στα σύνορα. «Ο Καραμανλής είχε πει "τα άρματα στα σύνορα". Ήταν τα γεγονότα της Κύπρου. Πήγαμε Αλεξανδρούπολη. Μετά από έξι μήνες πήρα άδεια. Αντί να απολυθώ στους 22 μήνες, έφτασα στους 30. Εφεδρεία στην εφεδρεία. Όταν απολύθηκα, όλα είχαν αλλάξει μέσα μου».

Στη Δυτική Αθήνα, όπου κατοικούσε με τους γονείς και τα δύο αδέρφια του, θα αναζητήσει δουλειά. «Στο μεροκάματο η ζωή μου άλλαξε 180 μοίρες. Έκανα όποια δουλειά μπορούεις να φανταστείς. Εργάτης κατάλαβα ότι δεν μπορώ να έχω τα ίδια αιτήματα με τους εργοδότες. Εμένα που μου έμαθαν να μισώ τους κομμουνιστές, ψήφισα δύο φορές ΚΚΕ!».

Όλα αυτά τα χρόνια ο κ. Σκευοφύλαξ θα κάνει μια ήρεμη ζωή. Σπίτι - δουλειά, δουλειά - σπίτι. Ποτέ δεν θα μιλήσει για το Πολυτεχνείο. Δεν θα αισθανθεί να τον ενοχλούν. Μόνο μία φορά το επώνυμό του τον έφερε σε δύσκολη θέση. «Στη δουλειά πριν από χρόνια κάποιος άκουσε πώς με λένε και ρώτησε αν έχω κάποια σχέση με τον "πορτάκια", όπως είπε, του Πολυτεχνείου. "Ξάδελφός μου είναι, μακρινός. Σκοτώθηκε σε τροχάιο" απάντησα. Είμαι ένα άνθρωπος που δεν υπήρξε ποτέ 20 χρονών. Ο έφεδρος στρατιώτης Α. Σκευοφύλαξ σκοτώθηκε σε τροχάιο! Οι φίλοι μου δεν ξέρουν ποιος είμαι ούτε κανείς στη γειτονιά. Μόνο η γυναίκα μου το ξέρει. Της το είπα ύστερα από χρόνια. Στα παιδιά μου δεν το είπα ακόμη».

1973-2003. Με μια αυτοκριτική διάθεση που σπανίζει, ο κ. Σκευοφύλαξ δεν θα διστάσει να πει: «Νιρέπομαι γι' αυτό που ήμουν, γι' αυτό που έκανα. Στη θέση μου θα μπορούσε να βρεθεί ο καθένας, έφεδρος στρατιώτης ήμουν άλλωστε. Δεν με απαλλάσσει όμως αυτό. Μέχρι που μπήκα μέσα, πίστευα αυτό που έκανα. Στη συνέχεια έγινε ο εφιάλης της ζωής μου».

Για τους ανθρώπους που αντιστάθηκαν στη χούντα, ο κ. Σκευοφύλαξ θα μιλήσει με κολακευτικά λόγια. «Είχαν μεγάλη ψυχή. Ήταν παλικάρια. Δεν ξέρω αν έχει νόημα, αλλά θα ήθελα να τους πω μια μεγάλη συγγνώμη». Ο οδηγός του ταγκ που μπήκε στο Πολυτεχνείο δεν θα ξεχάσει τη νεαρή φοιτήτρια που τραυματίστηκε σοβαρά κατά την εισβολή του ταγκ, την καθηγήτρια - σήμερα - του Πανεπιστημίου Αθηνών κυρία Πέπη Ρηγοπούλου. «Πιστεύω ότι αν τη δω σήμερα, δεν θα ξέρω τι να της πω. Πολλές φορές όλα αυτά τα χρόνια πέρασε από το μυαλό μου να τη συναντήσω, αλλά σταματούσα. Θα ήθελα να τη δω, να της πω... Δεν τολμάω όμως. Τα λόγια δεν σβήνουν τις πράξεις».

Κώστας Χατζίδης
"Το ΒΗΜΑ" 09/11/2003

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ

Ο ΕΛΑΣ Αθήνας απελευθερώνει 56 κομμουνιστές κρατούμενους στη «Σωτηρία»

Στις 7 Απριλίου 1943, ο ΕΛΑΣ Αθήνας με συμμετοχή του Σπ. Κωτσάκη (Νέστορα), ελευθερώνει 56 κομμουνιστές κρατούμενους στο Νοσοκομείο «Η Σωτηρία» της Λεωφ. Μεσογείων.

Απόσπασμα από το βιβλίο του Ιάσωνα Χανδρινού «Το πιμωρό χέρι του λαού - Η δράση του ΕΛΑΣ και της ΟΠΛΑ στην κατεχόμενη πρωτεύουσα 1942-1944», εκδόσεις ΘΕΜΕΛΙΟ, σελ. 99-101.

Ένα άρτιο δίκτυο πληροφοριών

ΒΑΣΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ για τη δύναμη μιας παράνομης οργάνωσης είναι η αρτιότητα του δικτύου πληροφοριών της. Η δικτύωση του ΕΑΜ/ΚΚΕ στον κατοχικό κρατικό μηχανισμό έγινε για πρώτη φορά γνωστή στις πραγματικές της διαστάσεις τη νύχτα της 6ης προς 7η Απριλίου 1943, όταν μια ομάδα ενόπλιων χωροφυλάκων μπήκαν στο σανατόριο φυματικών «Η Σωτηρία» στη λεωφόρο Μεσογείων, απόπλισαν τους έκπληκτους συναδέλφους τους της φρουράς και ελευθέρωσαν 56 κομμουνιστές κρατούμενους που είχαν μεταχθεί από τις φυλακές της Ακροναυπλίας. Άλλες ομάδες είχαν κόψει τις τηλεφωνικές γραμμές και είχαν κόψει με σιδεροπρίονο τα συρματοπλέγματα που έφραζαν την είσοδο του παρακείμενου ρέματος, από όπου κρατούμενοι και ελευθερωτές διέφυγαν χωρίς να πέσει ούτε πυροβολισμός. Το σχέδιο και η εκτέλεση της επιχείρησης αυτής, που οργανώθηκε από την ηγεσία της ΚΟΑ και του ΕΛΑΣ Αθήνας (με προσωπική συμμετοχή του Κωτσάκη), βασίστηκε στη συνδρομή αστυφυλάκων και χωροφυλάκων οργανωμένων στο ΚΚΕ, που διέθεσαν όπλα, στολές για το καμουφλάζ, συνθήματα, και τα 18 από τα 24 πρόσωπα της ομάδας «εισβολής». 1*

Εκείνη την περίοδο, οι κομματικοί πυρήνες σε Αστυνομία και Χωροφυλακή συγκροτούσαν μια μυστική στρατιωτική οργάνωση, γνωστή με τον τίτλο «26 ΣΤ' Γκρούππα», άμεσα ελεγχόμενη από το Π.Γ. και καθοδηγούμενη από ανώτατο κομματικό στέλεχος. Η «γκρούππα» ήταν υπεύθυνη για όλη τη διαφωτιστική και διαβρωτική δουλειά στα Σώματα Ασφαλείας, διακίνηση παράνομου υλικού και φυσικά συλλογή πληροφοριών, τομέας ο οποίος έφτασε σε τέτοιο επίπεδο, ώστε για τις «εμπιστευτικές» διαταγές του αρχηγείου, πρώτα ελάμβανε γνώση το Πολιτικό Γραφείο και μετά οι υπηρεσίες της Αστυνομίας». 2* Αντίγραφα αναφορών του Υπουργείου Εσωτερικών, επιχειρησιακά σχέδια και οργανογράμματα εθνικών οργανώσεων και κάθε είδους εσωτερικές πληροφορίες έφταναν στο Κόμμα σε χρόνο μηδέν, ενώ δεν έλειπαν και οι πολιτικές εκδηλώσεις, όπως η καθοδήγηση της απεργίας των αστυνομικών τον Ιούνιο του 1943 και ρίψεις προκηρύξεων μέσα σε οχήματα της Χωροφυλακής, 3* ακόμα και δολοφονίες στον οπλισμό, όπως είχε συμβεί με τη κινητή ουραία των εκπαιδευτικών τυφεκίων στη Σχολή Υπαστυνόμων. Ένα μικρό δίκτυο πληροφοριών (που πιθανότατα να μην υπερέβαινε τα 5-10 άτομα) με τον εντυπωσιακό τίτλο «Γύπτες», επανδρωμένο κυρίως από κομμουνιστές φοιτητές, και ειδικότερη αποστολή την παρακολούθηση προσώπων και στιπών, είχε υπό την άμεση εποπτεία του ο Βασίλης Μπαριτζιάς.

Αυτοί οι μηχανισμοί ήταν οι προδρομικές μορφές της «Οργάνωσης Περιφρούρησης Λαϊκού Αγώνα (ΟΠΛΑ)», η οποία ουσιαστικά ξεπήδησε από τις μυστικές διακλαδώσεις («φράξεις») του Κόμματος στα Σώματα Ασφαλείας αναλαμβάνοντας στη συνέχεια αντίστοιχα «αστυνομικά» καθήκοντα στα πλαίσια του εαμικού κινήματος. Η ταύτιση φαίνεται να μην περιορίζεται στην τεχνονομία ή στις λειτουργίες του μηχανισμού, αλλά προεκτείνεται και στα πρόσωπα, αφού έχει διατυπωθεί εσωκομματικά ότι οι πρώτες ομάδες εκτελεστών της ΟΠΛΑ συγκροτήθηκαν από κομμουνιστές αστυνομικούς που επιφορτίστηκαν με την τιμωρία «προδοτών».

1* Σπ. Κωτσάκης, Εισφορά. σ. 114-126. Α. Φλούντζης, Ακροναυπλία και Ακροναυπιώτες, ό.π., σ. 414-421. Μαγνητοφωνημένη συνέντευξη Παναγιώτη Μ. (υπεύθυνου ΕΑΜ Χωροφυλακής). ΑΣΚΙ, Αρχείο ΚΚΕ, κ. 407, 22/1/23. Έκθεση Λαμπρινάκου προς την Κ.Ε. του ΚΚΕ. Για τα γεγονότα της Σωτηρίας υπάρχει και γερμανική πηγή η οποία κάνει λόγο, πιθανότατα επηρεασμένη από τις υπερβολικές αναφορές της Χωροφυλακής, για «80 συμμορίες ντυμένους με ελληνικές στρατιωτικές και αστυνομικές στολές».

2* ΑΣΚΙ, Αρχείο ΚΚΕ, κ. 428, παρ.5 20.8.1960.

3* Μαγνητοφωνημένη συνέντευξη Παναγιώτη Βαζούρα (ΕΑΜ Χωροφυλακής, ΟΠΛΑ).

<http://istorika-ntokoumenta.blogspot.gr/2013/06/741943-56.html>

Τα πιο σημαντικά στη ζωή μας

Ίσως... να μην μπορούμε να κάνουμε μεγάλα πράγματα σ' αυτή τη Γη. Αλλά σίγουρα μπορούμε να κάνουμε μικρά πράγματα με μεγάλη Αγάπη.

Αν κρίνεις τους ανθρώπους, δεν έχεις χρόνο να τους αγαπήσεις. Αν δεν έχουμε ειρήνη, είναι επειδή έχουμε ξεχάσει ότι ανήκουμε ο ένας στον άλλο.

Μητέρα Τερέζα

Χαλβάς Χωριάτικος

Υλικά

- 1 ποτ. λάδι
- 2 ποτ. αλεύρι κίτρινο
- 3 ποτ. ζάχαρη
- 4 ποτ. νερό
- 1/2 ποτήρι ξηρούς

καρπούς (ό,τι έχουμε) λίγες σταφίδες (ξανθή και μαύρη), κανελογαρύφαλα τριμμένα...

Εκτέλεση

Βράζουμε το σιρόπι με τα κανελογαρύφαλα για 2 λεπτά. Και με το λάδι σε κασαρόλα ρίχνουμε το αλεύρι και ανακατεύουμε. Χαμηλώνουμε τη φωτιά και καβουρδίζουμε μέχρι να ξανθίνει το αλεύρι, ρίχνουμε τους ξηρούς καρπούς και τις σταφίδες. Όσο πιο σκούρο το μίγμα τόσο καλύτερα. Σιγά σιγά ρίχνουμε το σιρόπι στην κασαρόλα με προσοχή και ανακατεύουμε μέχρι να ξεκολλάει από την κασαρόλα. Το βάζουμε σε φόρμα του κει ή σε ταψί και όταν κρυώσει κόβουμε σε κομμάτια.

Καλή επιτυχία

Νίκη Νικολοπούλου

ΓΙΝΕ ΜΕΛΟΣ

Σύλλογος Φίλων
Περιθαλπομένων
Νοσοκομείου "Η Σωτηρία"

Νοσοκομείο Νοσημάτων

Θώρακος Αθηνών

"Η ΣΩΤΗΡΙΑ"

Λεωφ. Μεσογείων 152 - Αθήνα 11527

Τηλ. 2107763638

FAX 2107707211

E-mail: info@sylfilon.gr

site: www.sylfilon.gr

ΔΩΡΕΕΣ

Για την οικονομική ενίσχυση του Συλλόγου μας

Ευχαριστούμε θερμά τους:

Ευθυμία Δερβίση, Σόνια Κυριακίδου, Φίλιππο Παπαηλία, Μονοπρόσωπη ΕΠΕ "GREFIS TRAVEL"

Ευχαριστούμε θερμά για δωρεά αντί στεφάνου τους: Αντώνιο Μυστακίδη, στη μνήμη της αδελφής του **Κυριακής Μυστακίδη**, και Γρηγόριο Βογιατζή, Πέτρο Γαρζώνη, Δημήτριο Ζέρβα, Φωτεινή Κορμπάκη, Τάσο Κουτή, Αναστασία Κωνσταντακάκη, Βάνα Μασούρα, Νόνα Μπετινή, Ματίνα Σπυράτου, Σπύρο Τσαμπά και Δήμητρα Φουρτούνη στη μνήμη της **Κυριακής Μυστακίδη**.

Λογαριασμός τραπέζης για κατάθεση δωρεών:

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ: 6274-040035-006

IBAN: GR7101712740006274040035006

Σύλλογος Φίλων Περιθαλπομένων "Σοφία Σλήμαν"
Παρακαλούμε ενημερώστε μας και τηλεφωνικά για την κατάθεσή σας, ώστε να εκδίδουμε με λεπτομέρειες το παραστατικό είσπραξης.

Ώρες λειτουργίας Γραμματείας:

Δευτέρα & Πέμπτη 11:00 - 15:00

Ο Ετήσιος Οικονομικός Ισολογισμός του Συλλόγου μας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και αναρτάται στο site του Συλλόγου μας www.sylfilon.gr

Έπι κοινωνία έν τύπω

Μηνιαία εφημερίδα. Εκδίδεται σε 2.500 φύλλα

Ιδιοκτησία:

«Σύλλογος Φίλων Περιθαλπομένων
Νοσοκομείου "Η ΣΩΤΗΡΙΑ"»

Έδρα: Γ.Ν.Ν.Θ.Α. «Η ΣΩΤΗΡΙΑ»,
Μεσογείων 152, Αθήνα 11527

Εκδότης: Πέτρος Γαρζώνης.

Συντακτική Ομάδα: Γιώργος Δεδούσης, Νίκος Παΐσιος, Ματίνα Σπυράτου, Άρης Στρατάκος.

Εκτύπωση: Κωστόπουλος Γεώργιος, Σελλασίας 6, Αθήνα, Τ.Κ. 10439 Τηλ.: 2108813241

Για αυτό το τεύχος εργάστηκαν επίσης οι: Κυριακή Δημητρουλάκη, Βασίλης Καλαφάτης, Κατσιμήτρου Μπέση, Αθηνά Πέση και Ανδρέας Σακκάς.

Οι αρθρογράφοι φέρουν πλήρως την ευθύνη των κειμένων τους

Αποχαιρετώντας τη Σωτηρία

Οι μεγαλύτεροι λένε «Ένα όνειρο είναι η ζωή μας». Με ένα όνειρο άρχισε και η εργασία μου στο Νοσοκομείο Σωτηρία, τότε που ήμουν 28 χρονών. Έβλεπα ότι πήγαινα σε ένα πανέμορφο τοπίο με πολλά δένδρα και ακριβώς πίσω του ένα χιονισμένο βουνό. Όπως θυμάμαι, αυτό το τοπίο με έκανε πολύ ευτυχισμένο στο όνειρό μου.

Όταν ερχόμουν να αναλάβω εργασία το 1988 και κατέβαινα την οδό Γρ. Ξενοπούλου η έκπληξη ήταν μεγάλη γιατί το όνειρο έγινε πραγματικότητα, μόνο που ήταν Αύγουστος, μήνας καλοκαιριού. Τα χιόνια ήρθαν αργότερα και ακολούθησαν νέα όνειρα, χαμόγελα, λύπες, επιτυχίες, αποτυχίες, έρωτες, φιλίες και όλες τις ανθρώπινες σχέσεις και συναισθήματα, ανάμεσα σε Γιατρούς, Νοσηλεύτες, Διοικητικούς, Τεχνικούς και Συνάδελφους μιας μικρής κοινωνίας 2.000 ανθρώπων.

Τριακόσια στρέμματα (300) πευκοδάσους, 350 ελαιόδεντρα, συκιές, αχλαδιές, βερικοκιές και άλλα καρποφόρα, πολύχρωμα λουλούδια και γκαζόν που σοφά είχαν επιλέξει οι παλιοί κηπουροί της Σωτηρίας, χάριζαν ένα Τοπίο που είναι μια αγκαλιά στον επισκέπτη, ανάσα ζωής για τον ασθενή και ξεκούραση στο προσωπικό, τους «Σωτηριανούς». Δρόμος 4.000μ διασχίζει το δάσος και συχνά τα πρωινά περπατούσα για να ελέγχω τις ανάγκες για τη φροντίδα του πράσινου.

Αυτό το Ιστορικό Δάσος, όπως έλεγε και ο Έλληνας καθηγητής της αρχιτεκτονικής τοπίου στο Μόναχο κος Παπαγεωργίου, κάνει όλη τη διαφορά στη θεραπεία των ασθενών σε σχέση με δεκάδες άλλα νοσοκομεία της χώρας και της Ευρώπης. Εμένα και σε όλους τους συνάδελφους το Δάσος αυτό μας συντρόφευε και επηρέασε βαθιά τις αποφάσεις μας στην εργασία και στη ζωή μας.

Μετά από 30 χρόνια φροντίδας στο αιωνόβιο Δάσος της Σωτηρίας, ως Γεωπόνος και λίγο πριν τη συνταξιοδότησή μου, αποφάσισα για μετάταξη στο ΥΠΑΑΤ. Αποχωρώ με μεγάλη λύπη για την απαξίωση του πράσινου από τις διοικήσεις τα τελευταία χρόνια, αλλά και με μια υπόσχεση ότι θα προσπαθώ να προστατεύω αυτό τον πνεύμονα πρασίνου της Αθήνας. Για τον λόγο αυτό προτίθεμαι να δημιουργήσω μια άτυπη ομάδα «ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ» και καλώ όλους νοιώθουν το ίδιο, για ανταλλαγή πληροφοριών, ενημέρωση και πίεση προς τις διοικήσεις για διάσωση και ανάδειξη του Δάσους, όπως αρμόζει και στην Ιστορία του Νοσοκομείου ΣΩΤΗΡΙΑ που επί 110 χρόνια είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το Δάσος

Ευχαριστώ από καρδιάς όλους τους συναδέλφους για όσα με διδάξαν με την επιστήμη τους (γιατροί και νοσηλεύτες) για να γίνω καλύτερος στην εργασία μου, για τη συνεργασία τους, την αγάπη και την εμπιστοσύνη που μου έδειξαν. Παραμένω μάχιμος στο Δημόσιο από τη νέα θέση μου στο ΥΠΑΑΤ και ενεργός πολίτης για το νοσοκομείο που έζησα και εργάστηκα 30 χρόνια

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

Αριστέιδης Στρατάκος

Εκδρομή Βενετία - Αναγεννησιακή Τοσκάνη

(συνέχεια από σελ.1)

αναζητώντας τον χαμένο ρομαντισμό. Τη Βερόνα, πόλη των αιώνων εραστών του Σαίξπηρ, στις όχθες του ποταμού Αδύγη. Περπατήσαμε στα ατελείωτα πλακόστρωτα δρομάκια, ανάμεσα από άριστα διατηρημένα μεσαιωνικά κτήρια, στην κεντρική πλατεία Μπια με την περίφημη Αρένα, το αρχαίο αμφιθέατρο που χτίστηκε από τους Ρωμαίους, έως την Piazza delle Erbe, και Ντέι Σινιόρι εκεί που χτυπά η καρδιά πόλης με θέα τα τριγύρω κτίρια, ντυμένα με το χαρακτηριστικό ροζ μάρμαρο. Επισκεφτήκαμε το αρχοντικό των Καπουλέτων με το θρυλικό μπαλκόνι της Ιουλιέτας, και φυσικά φωτογραφηθήκαμε μαζί της. Η πόλη έχει βραβευθεί ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς από την UNESCO, λόγω της αστικής δομής και της αρχιτεκτονικής της.

Πρώι, πρώι διασχίζοντας την Autostrada με αριστερά μας τη λιμνοθάλασσα και δεξιά απέραντες εκτάσεις από τακτοποιημένα αγροκτήματα περιφερικά των Απεννίνων κατευθυνθήκαμε βόρεια για τη Τοσκάνη.

Τα χρώματα, η εναλλαγή του τοπίου, οι φιδωτοί δρόμοι, οι καταπράσινοι λόφοι, σειρές από κυπαρίσσια, αμπελώνες και ελαιόδεντρα, αγροτόσπιτα, το υπέροχο φως έδιναν μια άλλη διάσταση στον τόπο και στον χρόνο, σαν να είχε ζωντανέψει πίνακας σπουδαίου Ιταλού ζωγράφου.

Ανηφορίζοντας τον λόφο συναντάμε τη Σιένα τελευταία μεσαιωνική πόλη και πρώτη αναγεννησιακή να στέκει αγέρωχη σε ύψος 322 μέτρων. Μοιάζει να 'χει παγώσει στον χρόνο. Πόλη μουσείο με ιστορικό παρελθόν, ένδοξο παρόν και σίγουρο μέλλον, τέρρασια γοτθικά κτίρια με πελώριες ξύλινες πόρτες. Έχει ανακηρυχθεί Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Η Αναγεννησιακή ομορφιά της αντικατοπτρίζεται στα περίφημα μεσαιωνικά αρχιτεκτονικά κτίσματα. Είναι μοιρασμένη σε δεκαεπτά γειτονιές και η κάθε μια από αυτές έχει το όνομα ενός ζώου ή κάποιου αντικειμένου. Φτάνοντας στη Piazza del Campo, αντικρίζουμε μια πανέμορφη αμφιθεατρική κόκκινη πλατεία που την περιβάλλουν τα παλάτια Palazzo Pubblico, Torre del Mangia και το συντριβάνι Fonte Gaia που κατά κάποιο τρόπο σου κόβουν την ανάσα. Αν είσαι αρκετά τυχερός κι έχεις προγραμματίσει το ταξίδι σου για τις 2 Ιουλίου ή 16 Αυγούστου, θα έχεις την ευκαιρία να αντικρίσεις το ονομαστό Palio, μια μεσαιωνική ιπποδρομία η οποία πραγματοποιείται στην κεντρική πλατεία και φιλοξενεί ιππότες πάνω σε άλογα που κραδαίνουν τα κοντάρια τους και επιδίδονται σε αγώνες ταχύτητας, όπως ακριβώς γίνονταν τον Μεσαίωνα. Από τα πιο περιζήτητα αξιοθέατα είναι φυσικά το Duomo di Siena (Καθεδρικός ναός), αφιερωμένος στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Κατασκευάστηκε ανάμεσα στα έτη 1215 με 1263. Τα χρώματα που κυριαρχούν εξωτερικά είναι το άσπρο και το μαύρο, ενώ τα παράθυρα αποτελούνται από εντυπωσιακά βιτρό του καλλιτέχνη Duccio di Buoninsegna, καθώς επίσης και τα ανεκτίμητης αξίας έργα τέχνης του Ντονατέλλο και του Μικελάντζελο. Δίπλα στον Καθεδρικό ναό αντικρίζουμε το εξωκκλήσι του Ιωάννη του Βαπτιστή με έντονο το αναγεννησιακό στοιχείο στη διακόσμηση και το εκκλησάκι Chigi με τον επιχρυσωμένο τρούλο. Η Σιένα φημίζεται για τα κρασιά της, πολλά από τα οποία συγκαταλέγονται στα καλύτερα του κόσμου. Μεσημέριασε, αφήνουμε τον λόγο με τους μεγάλους αμπελώνες από εξαιρετικές ποικιλίες, και συνεχίζουμε πάντα με τον Λάζαρο τον ξεναγό μας για την επόμενη καλύτερα διατηρημένη μεσαιωνική κωμόπολη της Τοσκάνης. Το Σαν Τζιμινιάνο (San Gimignano) με τους χαρακτηριστικούς πύργους, που σήμερα έχουν μείνει 14 από τους 72. Περπατάμε προς την Πιάτσα ντελά Κιστέρνα, στο εσωτερικό της περικοχισμένης πόλης, στα στενά καλντερίμια με τα αιωνόβια κτίρια, εδώ σαν να κυλά πιο αργά ο χρόνος. Αύρα αλλοτινής εποχής βολτάρει στην απόσφαιρα και από στιγμή σε στιγμή λες θα εμφανιστεί κάποιος ιππότης. Το Σαν Τζιμινιάνο βρίσκεται στην καρδιά της αμπελοοικονομικής ζώνης και φημίζεται για το εξαιρετικό λευκό κρασί Vernaccia di San Gimignano, υπέροχα αλλαντικά, τυριά όπως το φημισμένο πεκορίνο από πρόβειο γάλα, φρέσκα ζυμαρικά με τρούφα, ελιές, παγωτό με ευφάνταστους συνδυασμούς γεύσεων που φυσικά δοκιμάσαμε, βανίλια με σαφράν και κου-

κουνάρι, ροζ γκρέιπφρουτ με αφρώδη οίνο ή ακόμα παγωτό με βάση το διάσημο κρασί της πόλης, το Vernaccia καθώς και αρωματικό καπουτσίνο στα γρήγορα. Αργά το απόγευμα αφήσαμε πίσω τους το μεσαιωνικό Σαν Τζιμινιάνο και κατευθυνθήκαμε σε μία από τις πιο κομψές λουτροπόλεις της Ιταλίας το Μοντεκατίνι Τέρμε. Εδώ είχαμε τρεις διανυκτερεύσεις. Το επόμενο πρωινό αναχωρήσαμε για τη Φλωρεντία, μια πόλη σκέτο έργο τέχνης, έχει ανακηρυχθεί Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς από την UNESCO. Πατρίδα της Αναγέννησης και του Μπιοτσίελι, πόλη του Λεονάρντο ντα Βίντσι και του Γαλιλαίου, καλλιτεχνικό ορμητήριο του Μιχαήλ Αγγελου και μούσα του Δάντη, πρωτεύουσα της Τοσκάνης. Σήμερα τα έργα τέχνης και αρχιτεκτονικής, οι επώνυμες μπουτιέ στα palazzi με φόντο τον Άρνο, τα λαμπερά κοσμηματοπωλεία στη γραφική γέφυρα Ponte Vecchio, αλλά και ο τρόπος ζωής των σπιλών Φλωρεντίνων, χαρίζουν στην πόλη μια ιδιαίτερη γοητεία. Η ανάμνηση των Μεδίκων, που έλεγχαν επί αιώνες τους θησαυρούς και τις τύχες της πόλης κι έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της Αναγέννησης, συνεχίζει να είναι έντονη στη Φλωρεντία και το οικοδόμημα της οικογένειας με τις έξι μπάλες κοσμεί μέχρι σήμερα πολλά δημόσια κτίρια. Οι ζωγράφοι και οι γλύπτες της πόλης που υποστηρίχτηκαν οι Μεδικοί, αλλά και άλλες ισχυρές οικογένειες, δώρισαν στην πόλη πολλές από τις δημιουργίες τους. Έργα των Μιχαήλ Αγγελου, Ντα Βίντσι, Ντονατέλλο, Τζιότο, Μασάσιου, Μπιοτσίελι, Ποντόρνο και μια πλειάδας άλλων σημαντικών καλλιτεχνών φιλοξενούνται στην Galleria degli Uffizi, στο Palazzo Pitti και στην Galleria dell'Accademia. Μια έκρηξη ιδέων που συγκλόνισε τον μεσαιωνικό κόσμο και αντηχεί στους αιώνες με μια μόνο λέξη: Αναγέννηση. Μπήκαμε στην πόλη από τη βόρεια πλευρά, από τον Σιδηροδρομικό Σταθμό Σάντα Μαρία Νοβέλα. Η περιήγηση με την ξεναγό ξεκίνησε από τον καθεδρικό ναό Σάντα Μαρία Ντελ Φιόρε με τον περίφημο τρούλο του Μπρουνελέσκι, που χτίστηκε χωρίς σκαλωσιές και στο εσωτερικό του είναι τοποθετημένες νωπογραφίες του Βαζάρι με θέμα την Ημέρα της Κρίσης και ήταν ο μεγαλύτερος που είχε κατασκευαστεί στον κόσμο μέχρι το 1881. Το πιο όμορφο κτίριο όμως είναι το Βαπτιστήριο, το οποίο ανατέθηκε στον Λορέντσο Γκιμπέρτι. Εξίσου διάσημο είναι και οι «Οι Πύλες του Παραδείσου» οι ανατολικές θύρες που φιλοτεχνήθηκαν από χρυσό επί 21 χρόνια αναπαριστώντας σκηνές από την Παλαιά Διαθήκη. Οι αυθεντικές θύρες βρίσκονται στο μουσείο του Ντουόμο. Κατεβήκαμε ως την πιάτσα ντελα Σινιορία (Piazza Della Signoria) που πρόκειται στην ουσία για ένα υπαίθριο μουσείο, με την Κρήνη του Ποσειδώνα του Αμανάτι δίπλα στον έφιππο ανδριάντα του Μεγάλου Δούκα Κόζιμο Α' των Μεδίκων, ο Περσάς με το κομμένο κεφάλι της Μέδουσας, έργο του Μπενβενούτο Τσελλίνι, ενώ ως το 19ο αιώνα εκεί βρισκόταν και ο αυθεντικός Δαβίδ του Μιχαήλ Αγγελού όταν και μεταφέρθηκε στην Ακαδημία για να μη φθερίσει. Εδώ βρίσκεται το Palazzo Vecchio (Παλαιό Μέγαρο) που στεγάζει το Δημαρχείο της Φλωρεντίας και η κατασκευή του χρονολογείται στο 1322. Αυτό ήταν η καρδιά της πολιτικής ζωής της πόλης επί Μεδίκων. Πλανόδιοι ζωγράφοι παντού μας επιβεβαιώνουν ότι εδώ η τέχνη είναι η ίδια η καθημερινότητα. Περπατήσαμε έξω από την Πινακοθήκη Ουφίτσι πρώτη στον κόσμο που δημιουργήθηκε στα τέλη του 16ου αιώνα, με τον αρχιτέκτονα Βαζάρι να δημιουργεί ένα τοιμηρό για την εποχή κτίριο με στρώματα από γυαλί, προκειμένου το φως να δίνει έμφαση στο εσωτερικό. Φτάσαμε ως την Παλιά Γέφυρα (Ponte Vecchio) της Φλωρεντίας που ήταν η μόνη γέφυρα που ένωνε τη μία όχθη του Άρνου με την άλλη στη Φλωρεντία του 1218. Πανεπιστημιοπόλη η Φλωρεντία με 25 πανεπιστημιακές σχολές διάσπαρτες στην περιοχή. Επισκεφθήκαμε την αγορά δερμάτων του San Lorenzo δίπλα στην ομώνυμη βασιλική του 1425, έργο του Μπρουνελέσκι, που θεωρείται ένα από τα πιο αρμονικά παραδείγματα αναγεννησιακής αρχιτεκτονικής. Η Φλωρεντία είναι ανεξάντλητη, είναι μια πόλη που όσες φορές και να την επισκεφθείς πάντα θα βρίσκεις κάτι καινούργιο.

(Συνέχεια στη σελ. 6)

Οι «εντιμότατοι φίλοι» του αστικού πρασίνου

Το αστικό κοινόχρηστο πράσινο έχει σοβαρούς και, σε πολλές περιπτώσεις, «μη αντιμετωπίσιμους» ανηπάτους. Αυτοί προκύπτουν από τις χρήσεις που επιβάλλονται στα εδάφη του, για σκοπούς που θεωρούνται υπέρτεροι και «κοινώς αποδεκτοί», οι οποίοι προτάσσονται ως αναντίρρητη ανάγκη και η αμφοβήσιμη τους επισύρει την «καταδική» ή την «καταφροσύνη» του αμφισβητή (η επίκληση του δημοσίου συμφέροντος για την επιβολή τους, είναι το στοιχείο εκείνο που τους διαφοροποιεί και τους κάμει «μη αντιμετωπίσιμους»...)

Σημειώνει σε σχέση με τα παραπάνω, την 24η-12-

1976, στην εφημερίδα «Το Βήμα», ο πρώην διαπρεπής δασολόγος και βουλευτής Αναστάσιος Στεφάνου: «Στο πάρκο –πευκοδάσος- της Φιλοθέης ζήτουν να κτισθεί σχολείο. Στο άλσος του Πεδίου του Άρεως ζήτουν να γίνει κολυμβητήριο. Το άλσος του Παγκρατίου το έχουν γεμίσει κτίρια (θέατρα, μπαρ, ταβέρνες κ.α.). Από το άλσος της Νέας Φιλαδέλφειας ζητάει η ΑΕΚ να πάρει 27 στρέμματα, για να μεγαλώσει το γήπεδό της. Και αυτά στην περιοχή της Αττικής, για να μην πάμε και στον Ισθμό της Κορίνθου, όπου μπουλντόζες ξηλώνουν πεύκα για κτισθούς πολυκατοικίες».

Αναφέρεται σχετικά η εξής περίπτωση: Το έτος 1983 η Δασική Υπηρεσία ζητά, με το αριθ. 6930/26-10-1983 έγγραφο του Δασάρχη Πεντέλης από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, να επιληφθεί επί των τεκταινομένων στην περιοχή Πυρναρί στην Τερψιθέα, στο τέμα της Λεωφόρου Κων/νου Αθάνανου, εκεί όπου οι δήμαρχοι Γλυφάδας και Ελληνικού, με τη συνδρομή 200 περίπου δημοτών, κατέλαβαν αναδασωτέα έκταση 50 στρεμμάτων, την περιέβαλαν και πραγματοποιήσαν εργασίες ισοπέδωσής της, για τη δημιουργία νεκροταφείου. Όταν επιχειρήθηκε η λήψη μέτρων προστασίας της έκτασης από τη Δασική Υπηρεσία, απειλήθηκαν επεισόδια, ενώ οι καταληψίες αρνούσαν να την εγκαταλείψουν!..

Οι «εντιμότατοι φίλοι» του πρασίνου, λοιπόν, είναι και η ουσία οι μεγάλοι εχθροί του, αφού, αν και οι προκύπτουσες εξ' αυτών χρήσεις εμφανίζονται ως αρμόζουσες με το εν λόγω πράσινο, στο τέλος είναι εκείνες που το «διαβρώνουν», το ανηπαλεύονται, διεκδικώντας μάλιστα και καταλαμβάνοντας τα πολύτιμα εδάφη του. Ας παραθέσουμε ορισμένες τέτοιες περιπτώσεις.

Όταν οι αδελφοί Ριζάρη παραχώρησαν το απέναντι από τον Ευαγγελισμό οικόπεδο ιδιοκτησίας τους για τη δημιουργία εκεί χώρου πρασίνου («Τερπνότατον προς διασκέδασιν των μαθητών περιβόλιον, προς διατήρησιν του οποίου διατάττω να ληφθώσιν όλα τα αναγκαία μέτρα...»), ήταν η θέληση του δωροθέτη Γεωργίου Ριζάρη στη διαθήκη του το έτος 1837), κανείς δεν φανταζόταν τη συνέχεια, με την επιμονή του κράτους να καταστραφεί μέρος του πάρκου, για να δημιουργηθεί το μουσείο Μοντέρνας Τέχνης του Βασιλική και της Ελίζας Γουλανδρή (ήδη μέρος του πάρκου είχε μετατραπεί σε σταθμό του Μετρό). Η παραχώρηση στο ίδρυμα Γουλανδρή βασιζόταν στο άρθρο 5 του αναγκαστικού νόμου 1331/1949, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παρ. 5 νόμου 2412/1996, όπου προεβλέπετο η παραχώρηση ακινήτων του Δημοσίου με κοινή υπουργική απόφαση των υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών σε ιδρύματα και οργανισμούς κοινής ωφέλειας, για την εκπλήρωση των ειδικών σκοπών τους. Η αρχική πράξη της παραχώρησης για τον παραπάνω σκοπό, κρίθηκε από το Συμβούλιο της Επικρατείας ως ασύμβατη με τη θέληση του δωροθέτη Γ. Ριζάρη και συνεπώς ως μη νόμιμη (αριθ. 604/2002 απόφαση Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας). Όμως, η πολιτεία επέμεινε, και στον νόμο 3057/2002 συμπεριελή-

φθη διάταξη που παραχώρησε το εν λόγω ακίνητο στο ίδρυμα Γουλανδρή. Βλέπετε, η θέληση των ευεργετών (Β. και Ε. Γουλανδρή) ήταν το μουσείο να κατασκευαστεί στη συγκεκριμένη θέση και μόνον εκεί!..

Το πάρκο Ριζάρη αποτελεί το μοναδικό εναπομείναν κομμάτι πρασίνου στην κοίτη του Ιλισού ποταμού. «Περιβόλιον», το είχε χαρακτηρίσει το πολεοδομικό σχέδιο της Αθήνας του 1939. Ανήκε στην ιδιοκτησία της Ριζαρείου Σχολής, μα το έτος 1979 περιήλθε στην κυριότητα του Δημοσίου, κατόπιν ανταλλαγής. Κατ' επανάληψιν είχαν διατυπωθεί προτάσεις για τη δημιουργία εκεί ενός δεύτερου Εθνικού Κήπου της πρωτεύουσας, μα τούτες δεν ευδοκήσαν (για λόγους αυτονόητους προφανώς...) Το πάρκο, μάλιστα, πολλές φορές επιχειρήθηκε ν' «αξιοποιηθεί», με την αλλαγή της χρήσης του (τμήμα του προοριζόταν για ξενοδοχείο, για πνευματικό κέντρο του δήμου Αθηναίων κ.α.) Η έκταση που δώρισε ο Ριζάρης ανέρχονταν στα 115 στρέμματα περίπου. Όμως, οι συνεχείς επεμβάσεις που συνέβησαν, άφηκαν σήμερα ελαχίστη εναπομείνασα εμβαδού 50 στρεμμάτων, η οποία μάλιστα χωρίζεται σε δύο μέρη εξαιτίας της οδού Ριζάρη που διέρχεται δι' αυτής. Μέρος της γλοστής τούτης έκτασης, λοιπόν, είναι που επιζητείται για τη δημιουργία μουσείου, αφού μόρια κακιά (η ανθρωπινή!) κατατρέχει καθετί που απέμενε ως ώραίο.

Διερωτάται: Γιατί η τέχνη ν' αντιμάχεται τη φύση; Γιατί η τέχνη να οικοδομείται στο εξαιτίας της νεκρό περιβάλλον; «...Κι όταν όλη αυτή η αυθαιρεσία γίνεται επειδή έτσι το θέλει το Ίδρυμα Πολιτισμού, για να στεγάσει τις ιδιωτικές του συλλογές, συλλογές του ζεύγους Β. και Ε. Γουλανδρή, τις οποίες απέκτησαν επειδή εκτιμούσαν την τέχνη, τότε το μέλλον των πολιτών βρίσκεται σε άσχημα χέρια. Γιατί η τέχνη είναι αληθινός πολιτισμός. Και ο αληθινός πολιτισμός, ούτε επιβάλλεται, ούτε μάχεται την ποιότητα ζωής των πολιτών. Ο αληθινός πολιτισμός λειτουργεί για τους πολίτες. Και όχι για τους κατέχοντες. Αλλιώς το μέλλον των πολιτών βρίσκεται σε άσχημα χέρια» (εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», ρεπορτάζ, φύλλο 25ης-2-2000).

Για την ιστορία αναφέρεται πως το ζήτημα στο πάρκο Ριζάρη απασχόλησε και την Ακαδημία Αθηνών, η οποία σε Ψήφισμα που δημοσιοποίησε, υποστήριξε τα εξής: «Το άλσος Ριζάρη να αφεθεί ελεύθερο, διότι αποτελεί ούτως ή άλλως το φυσικό περιβάλλον όσων ιστορικά και πολιτισμικά φορτισμένων εγκαταστάσεων της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής σχολής έχουν απομείνει, η οποία αποτέλεσε για περισσότερο από έναν αιώνα φυτώριο πνευματικών οδηγών του Έθνους, εκπαιδευόντας ιεράρχες, κληρικούς, διδασκάλους και ανωτάτους υπαλλήλους, σύμφωνα με την επιθυμία των αδελφών Ριζάρη».

Όμως, εκτός της τέχνης, το αστικό πράσινο έχει ν' αντιμετωπίσει κι άλλους «αντιπάλους», που επίσης γνωρίζουν την κοινή αποδοχή. Ένας εξ' αυτών είναι η εκπαίδευση. Ποιος μπορεί να την αρνηθεί και να μην την προτάξει ως ανάγκη υπέρτερη κάθε άλλης; Ποιος θα πει: «δε χρίζω σχολεία για μη χαλάσω το πράσινο;» Σε μια τέτοια λογική κινείται η σκέψη των ιδυόντων, με τη λογική αυτή απορροφείται η σύγχρονη άλωση. Αλλά το αποτέλεσμα δεν είναι πάντα το προσδοκώμενο... Και το αποδεικνύει η περίπτωση του λόφου του Παιδιού, μιας πολύτιμης έκτασης πρασίνου στο Γαλάτσι, η οποία επλήχθηκε για να επεκταθεί εκεί το θηριώδες σχολικό συγκρότημα της Γκράβας. Εκδόθηκε λοιπόν οικοδομική άδεια και ο εργολάβος μπήκε στην έκταση και έκοψε 50 περίπου μεγάλα πεύκα, για να κατασκευάσει το κτήριο. Όταν, όμως, οι ενεργοί πολίτες της πόλης αντέδρασαν δυναμικά στην υλοποίηση αυτού του «παράλογου έργου», τότε σταμάτησε η κατασκευή του. Ήταν, βεβαίως, από τις λίγες περιπτώσεις που η -συνήθως απολύτη- πολιτεία, αναγκάστηκε να υποχωρήσει μπρος στη λαϊκή αντίδραση!

Ένας άλλος από τους «εντιμότατους φίλους» του πρασίνου, είναι η υγεία. Βεβαίως θεωρείται η πρόταξη της. Και μπρος στο δεδομένο τούτο, κάθε τι άλλο υποχωρεί. Δέστε σχετικά πως αντιμετωπίστηκε η περίπτωση της δημιουργίας του νοσοκομείου Χαϊδαρίου. Χωροθετήθηκε η κατασκευή του στο μοναδικό πευκοδάσος της περιοχής, σε τμήμα του ομώνυμου στρατοπέδου. Αντιπροτάθηκε η λύση του γεννημένου στο στρατόπεδο χέρσου οικοπέδου, για ν' αποφευχθεί η καταστροφή του δάσους. Απορρίφθηκε χωρίς δεύτερη σκέψη η συγκεκριμένη λύση κι έτσι καταστράφηκε ο σημαντικός αυτός πνεύμονας πρασίνου της περιοχής!

Παραεμπιπτόντως τονίζεται ότι με τον νόμο 2745/1999 δόθηκε η δυνατότητα οικοπεδοποίησης του 50% της έκτασης των εγκαταλειφθέντων στρατοπέδων. Χάνονται έτσι -για άλλη μια φορά-, πολύτιμα αστικά εδάφη που βρίσκονται εντός του αστικού ιστού και τα οποία μπορούν ν' αξιοποιηθούν σαν χώροι πρασίνου.

Ο αθλητισμός, επίσης, αποτελεί έναν άλλο «ευγενή» αντίπαλο του πρασίνου. Θ' αναφερθούμε εν προκειμένω στο ποδόσφαιρο, αν και κάθε κατηγορία αθλητισμού επιθυμεί κοινόχρηστα εδάφη πρασίνου, για την άσκηση των δραστηριοτήτων του και, στις περισσότερες των περιπτώσεων -με τον έναν ή άλλον τρόπο-, τα προσπορίζεται (βλέπε τις περιπτώσεις αρκετών ολυμπιακών αθλημάτων, που εγκαταστάθηκαν σε χώρους πρασίνου, την περίπτωση της επέκτασης των αθλητικών εγκαταστάσεων του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου σε βάρος του πάρκου του Πεδίου του Άρεως κ.α.)

Το ποδόσφαιρο, λοιπόν, γνωρίζει τη λαϊκή αποδοχή, απαιτεί κοινόχρηστα εδάφη πρασίνου, για να επεκτείνει τις δραστηριότητές του και, χωρίς δεύτερη σκέψη, του δόθηκαν... Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί αυτή της ποδοσφαιρικής ομάδας της Α.Ε.Κ., η οποία όταν θέλησε να κατασκευάσει νέο γήπεδο ποδοσφαίρου (στη θέση του παλαιού), που θα το εμπλουτίσει και με πολλές άλλες δραστηριότητες πολιτιστικού -κι όχι μόνον- ενδιαφέροντος (κατασκευή συνεδριακού κέντρου, καταστημάτων, κινηματογράφων κ.λπ.), απαίτησε εδάφη από το γενιότατο άλσος της Νέας Φιλαδέλφειας. Και επειδή απαγορεύονται τέτοιες χρήσεις στα άλση (παρόλα αυτά, στο συγκεκριμένο άλσος έχουν εγκατασταθεί δύο κέντρα διασκέδασης, κινηματογράφος, παιδικός σταθμός, γκαράζ απορριμματοφόρων του δήμου, εκκλησία, παιδούπολη, περίπτερα διαφόρων χρήσεων κ.α.), ο σκοπός επιτεύχθηκε με νομοθετική ρύθμιση (νόμος 3044/2002). Το Συμβούλιο της Επικρατείας, όμως, σταμάτησε το έργο και «τράβηξε το αυτί της πολιτείας» για τα εφρευρητήματα της, η οποία όμως δεν έβαλε μάλο και με νέα διάταξη θέλησε να καταστήσει το έργο επιτεύξιμο (νόμος 3207/2003). Βεβαίως, αν και το ΣΤΕ τότε κλήθηκε να «βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά», μετά από προσφυγή της τοπικής δημοτικής Αρχής και 131 δημοτών, εντούτοις νεωτέρας δε λειτούργησε ομοίως, όταν με διάταξη νόμου επιχειρήθηκε και πάλι η έναρξη μέρους του άλσους στις γηπεδικές εγκαταστάσεις, και το ΣΤΕ συναίεσε.

Δράττομαι της ευκαιρίας για ν' αναφερθώ σ' ένα περιστατικό από τα παλιά, που αφορά το θέμα που πραγματευόμαστε, κι αποτελεί την επιτομή ανισοτήτων συμπεριφορών και καταστάσεων. Διότι, μη νομίστε, αν και το γεγονός που θ' αναφερθεί συνέβη στην περίοδο της Χούντας, η αντιμετώπιση του πρασίνου, και δη του αστικού πρασίνου, από την πολιτεία και την κοινωνία, ελάχιστα έχει διαφοροποιηθεί, αφού, όπως προείπαμε, η λογική πρόταξης του «υπέρτερου αναγκών» σε βάρος του πρασίνου εξακολουθεί ν' αποτελεί τη βάση πολιτικών, οι οποίες μάλιστα, θέλουν να προβάλλονται ως «σύγχρονες». Έτσι, λοιπόν, όταν το καλοκαίρι του 1970 ο κοινοτάρχης Βουλαγιάννης θέλησε να κατασκευάσει αθλητικές εγκαταστάσεις στο Μεγάλο Καβούρι, δεν υπολόγισε το εκεί ευρισκόμενο δάσος, που αποτελείτο από πευκοδένδρα, αυτοφυή και φυτεμένα από τα ΛΟΚ. Το αποψίλωσε λοιπόν για τον σκοπό αυτό, χωρίς να ρωτήσει κανέναν. Ουδείς εκ των θεσμοθετημένων προσπατών του αντέδρασε, διότι η ενέργεια του κοινοτάρχη συμβάδιζε «με την καταβαλλόμενη υπό της Εθνικής Κυβερνήσεως προσπάθεια ανύψωσης του ελληνικού αθλητισμού» (από έγγραφο δημόσιας Αρχής, επιφορησμένης με το καθήκον της προστασίας του πρασίνου, η οποία με αυτό τον τρόπο δικαιολόγησε την μη προστασία του!) Τα σχόλια, νομίζουμε, περιπετούν...

Αντώνιος Καπετάνιος

Από το βιβλίο μου «ΑΘΗΝΑ, ΖΕΙΣ; Η πόλη που έφυγε, η πόλη που μένει...», εκδόσεις Φιλίππότη, Αθήνα 2006)

Στη φωτογραφία: το Πεδίο του Άρεως και στο βάθος το Άλσος της Σχολής Ευελπίδων σε αεροφωτογραφία της 20ής Οκτωβρίου 1939 -χρήσεις αθλητικές, καλλιτεχνικές, ψυχαγωγικές επιχειρηματικού χαρακτήρα κ.λπ. σε αυτά...

Εκδρομή Βενετία - Αναγεννησιακή Τοσκάνη

(συνέχεια από σελ.5)

Οι κάτοικοι εντός των τειχών μετακινούνται κυρίως με ποδήλατα, αυτοκίνητα επιτρέπονται μόνο στους μόνιμους κατοίκους με ειδική άδεια. Χαρακτηριστικό μέρος της Λούκα είναι η Πλατεία Αμφιθέατρου (Piazza Anfiteatro) ή Πλατεία Εμπορίου (Piazza del Mercato) η οποία ακολουθεί το σχήμα του αρχαίου ρωμαϊκού αμφιθέατρου που υπήρχε στο σημείο. Σήμερα είναι γεμάτη λουλουδία και μικρά εστιατόρια. Σήμερα καταπεθόν στη Λούκα είναι ο πολύ ψηλός πύργος, ύψους 41 μέτρων, που κατασκευάστηκε στα τέλη του 14ου αιώνα και φαίνεται σχεδόν από όλη την πόλη. Το αξιοπεριεργό του είναι ότι στην κορυφή υπάρχουν δέντρα κυρίως βελανιδιές. Κυριολεκτικά όλες οι μέρες ηλιόλουστες και γεμάτες με όμορφες εικόνες, όμως η προσμονή της κρουαζιέρας στα χωριά Cinque Terre την επόμενη μέρα μας κρατά σε εγρήγορση. Ξημέρωσε με λίγο συννεφιά, λίγο ψιλή βροχούλα, βγήκε και ο ήλιος, ανακαλύπτοντας πέντε μικρά χωριά κρεμασμένα από τους βράχους, ασύγκριτης ομορφιάς, όπου οι κάτοικοί τους κατάφεραν να μετατρέψουν την άνυδρη γη και τα απότομα βράχια σε γόνιμα εδάφη για την καλλιέργεια ελαιόδενδρων και αμπελιών. Η περιοχή των Cinque Terre περιλαμβάνει την παραθαλάσσια περιοχή που εκτείνεται από την Πούντα Μέσκο κοντά στο Λεβάντο, μέχρι την Πούντα Μόντενερρο κοντά στο Πόρτοβενερε,

περίπου 10 χλμ. ανατολικά από τη Λα Σπέτσια. Μια στενή λωρίδα γης και βράχων μήκους 15 χλμ. και πλάτους 3 χλμ. που σφηνώνεται ανάμεσα στη θάλασσα και στους λόφους. Κρεμασμένα από τους βράχους, δεσποζόντων πάνω από τη θάλασσα τα χωριά Μόντεροσσο, Βερνάτσα, Κορνίλια Μανάρολα και Ριοματζόρε, τα οποία εξαιτίας της πολύχρονης απομόνωσής τους λόγω συγκοινωνιακών δυσκολιών διατήρησαν την ομορφιά και τη γραφικότητα ενός παρθένου τοπίου. Από το 1997 έχουν ανακηρυχθεί από την UNESCO μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς και προστατευόμενος Υγροβιότοπος. Είχαμε την ευκαιρία και κάναμε μια βόλτα στα όμορφα δρομάκια σε δύο χωριά της Ιταλικής Ριβιέρας και αγναντέψαμε τη θάλασσα της Λιγουρίας. Αργά το απόγευμα επιστρέψαμε στο ξενοδοχείο στο Montecatini. Έχουμε δεθεί σε μια πολύ όμορφη ομάδα, που μας δόθηκε η δυνατότητα να κάνουμε μια παύση από την καθημερινότητα, κατά κάποιο τρόπο να δούμε τον κόσμο και τελικά, τον εαυτό μας. Το επόμενο πρωινό θαυμάσαμε την αρχιτεκτονική του Πύργου της Πιάζας που οικοδομήθηκε πάνω σε μαλακό έδαφος με αποτέλεσμα να μην μπορεί να υποστηριχθεί το βάρος του μάρμαρου και της πέτρας. Έτσι ο Πύργος ξεκίνησε την ακούσια κλίση του ώσπου με παρεμβάσεις σταθεροποιήθηκε στα τέλη

του 20ού με αρχές του 21ου αιώνα. Πήραμε άπειρες φωτογραφίες και ξεκίνησαμε για το Μιλάνο, πρωτεύουσα της Λομβαρδίας, εκεί όπου συναντώνται η παράδοση, τα διαχρονικά αριστουργήματα της τέχνης, η μόδα, η υψηλή ραπτική, η σπουδαία αρχιτεκτονική, η νυχτερινή διασκέδαση, αλλά και ο μοντερνισμός. Επισκεφτήκαμε την καρδιά του ιστορικού κέντρου, τον καθεδρικό ναό, δεύτερο μεγαλύτερο στην Ιταλία, γοθτικού ρυθμού χρειάστηκε σχεδόν 6 αιώνες για να ολοκληρωθεί, κοσμεύεται από 3.400 αγάλματα και πάνω από 700 φιγούρες σε μαρμάρια ανάγλυφα, την πολυσύχναστη πλατεία Piazza del Duomo. Κατευθυνθήκαμε προς τη Galleria Vittorio Emanuele, φυσικά την ανυπέβλητη Σκάλα του Μιλάνου. Είχαμε αρκετό ελεύθερο χρόνο για τους λάτρεις της σύγχρονης τέχνης και υψηλής αισθητικής, για το εντυπωσιακό μεσαιωνικό κάστρο Castello Sforzesco του 14ου αιώνα, για τα εμπορικά καταστήματα, για Carruccino και γλυκάκια στην Piazza del Duomo, ότι ευχαριστούσε τον καθένα μας. Αυτό που κάνει τελικά ένα ταξίδι μοναδικό είναι οι άνθρωποι που το ζουν, συνεχίζεται με την εμπειρία, τις στιγμές και τα συναισθήματα που μας προκάλεσαν όσα είδαμε και ζήσαμε και συνεχίζεται κάθε φορά που ανασύρουμε και σκαλίζουμε τις μνήμες μας.

Αμαλία Νικολακάκου

Εκδρομή Παναγία Πλατανιώτισσα

Αναχώρηση Κυριακή 25.11.2018 στις 8:00 από το Νοσοκομείο "Η ΣΩΤΗΡΙΑ" για Πελοπόννησο, στάση καθοδόν και άφιξη στο χωριό Πλατανιώτισσα, όπου η Παναγία άφησε το ομοίωμά της στον κορμό του Ιερού πλατάνου που αδελφωμένος με 3 ακόμα πλατάνια σχηματίζουν έναν υπέροχο φυσικό τρούλο για να στεγάσει το μικρό εκκλησάκι. Στο εσωτερικό του ναού είναι τυπωμένη ανάγλυφη και αμετάβλητη στους αιώνες η εικόνα της Θεοτόκου που κρατά στα χέρια της το Θείο Βρέφος. Είναι φτιαγμένο μέσα στο κοιλώμα (κουφάλια) ενός τεράστιου γεροπλατάνου, που φύεται εκεί για περισσότερα από χίλια χρόνια. Το ιστορικό αυτό πλατάνι έχει ύψος 25 μέτρα περίπου, ενώ η περιμετρος της βάσης του κορμού του ξεπερνάει τα 17 μέτρα. Μέσα στον ιδιόμορφο ναό μπορούν να χωρέσουν 22 άτομα. Στο εσωτερικό του είναι αποτυπωμένη ανάγλυφα η εικόνα της Παναγίας που κρατά στα χέρια της το θείο βρέφος. Έτσι ονομάστηκε «Παναγία η Πλατανιώτισσα», όνομα που πήρε αργότερα και το ίδιο το χωριό. Αφού προσκυνήσουμε θα έχουμε ελεύθερο χρόνο για περίπατο και γεύμα στην περιοχή. Αργότερα θα καταλήξουμε για καφέ στην παραλία του Ξυλοκάστρου. Επιστροφή στην Αθήνα αργά το απόγευμα.

Πληροφορίες: Ματίνα Σπυράτου 6977224851
Κόστος: 15 ευρώ.

Ιπποκράτης & Σωτηρία: Εισ Σάρκα Μίαν

Νέα αρχή για τη «ΣΩΤΗΡΙΑ FC», που φιλοδοξεί να γίνει ξανά η νέα βασίλισσα του Εργασιακού Νοσοκομειακού Πρωταθλήματος Αττικής, ξεκινώντας στις 6 Νοεμβρίου 2018 στο ιστορικό γήπεδο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας και ώρα 16:15, το πρώτο παιχνίδι με αντίπαλο το Νοσοκομείο «ΥΓΕΙΑ». Καλούνται όλοι οι συναδέλφοι να δώσουν βροντερό παρών και να συμβάλουν και αυτοί με την παρουσία τους ώστε η ομάδα να

αρχίσει τη σεζόν με νίκη. Θέλουμε να ευχαριστήσουμε για άλλη μια χρονιά τον Σύλλογο Εργαζομένων του Νοσοκομείου μας (οικονομική συνδρομή) και την Ελληνική Πνευμονολογική Εταιρεία (κατασκευή νέων εμφανίσεων), που μας συμπαραστέκονται πάντα. Τέλος θα θέλαμε να ευχηθούμε σε όλες τις ομάδες «Καλή ποδοσφαιρική χρονιά!» και ο καλύτερος να κατακτήσει το πρωτάθλημα, που πιστεύουμε ότι θα είναι η «ΣΩΤΗΡΙΑ FC»!

Ο αρχηγός της ομάδος Σπύρος Πουρικής

ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ-ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ

Μοτοσικλέτα

Ψωνισμένοι με τις μηχανές, ο Σιλβέστερ Χάουαρντ Ρόπερ είχε βαρεθεί να καλύπτει με το ποδήλατό του την απόσταση στίπι - δουλειά, στη Μασαχουσέτη, όπου εργαζόταν. Στα 1867, προσάρμοσε κάτω από τη σέλα μια ατμομηχανή που έκαινε κάρβουνο και κινούσε τα πετάλια του ποδηλάτου. Ήταν η πρώτη μοτοσικλέτα: ατμοκίνητη.

Στα 1883, ο Γερμανός μηχανικός, Γκότφριντ Ντάιμλερ, εφηύρε την πρώτη πετρελαιοκίνητη μηχανή και συνέχισε τις έρευνές του με καύσιμη τη βενζίνη. Στα 1885, χρησιμοποίησε ένα ποδήλατο, στο οποίο προσάρμοζε τις μηχανές του για να τις δοκιμάζει. Δημιούργησε έτσι την πρώτη βενζινοκίνητη μοτοσικλέτα, με την οποία ο γιος του κάλυψε ολόκληρη εννιάμισι χιλιόμετρα.

Χρειάστηκε να περάσουν δεκαπέντε χρόνια, ώσπου, στα 1900, οι αδελφοί Βέρνερ να παρουσιάσουν το πρώτο μοντέλο που κατασκευάστηκε εξαρχής ως μοτοσικλέτα και δεν ήταν ένα απλό τροποποιημένο ποδήλατο. Η κίνηση μεταδιδόταν με μάντα που αργότερα αντικαταστάθηκε από ένα μικτό σύστημα ιμάντα και αλυσίδας (η επικράτηση της

αλυσίδας επήλθε από το 1923, ενώ από το 1914 είχαν εφευρεθεί και τα κιβώτια ταχυτήτων).

Στις ΗΠΑ, η εταιρεία Ίντιαν ξεκίνησε μαζική παραγωγή μοτοσικλετών, φτάνοντας ως τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο τις 20.000 ετησίως. Όμως, το 1904, διοχετεύτηκαν στην αγορά και πουλήθηκαν τρεις μοτοσικλέτες κατασκευασμένες από τους αδελφούς Άρθουρ και Γουόλτερ Ντέιβιντσον και τον φίλο τους Μπιλ Χάρλεϊ. Τον επόμενο χρόνο, πουλήθηκαν άλλα οκτώ κομμάτια. Μέχρι τη δεκαετία του '20, η «Harley Davidson» κυριαρχούσε στην αγορά, έχοντας αντιπροσώπους σε 67 χώρες του κόσμου. Σήμερα, ανήκει στους θρύλους της μοτοσικλέτας.

Η χρήση της μοτοσικλέτας στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο την έφερε πιο κοντά στον λαό (από τότε ήρθε και στην Ελλάδα), με τις γερμανικές και γιαπωνέζικες να κυριαρχούν. Και την ιαλική Βέσπα να κατακτά τα πλήθη. Γεννήθηκε από την πολεμική βιομηχανία Πιάτζιο, που θέλησε να απαλλαγεί από τους δεκάδες χιλιάδες αχρησιμοποίητους τροχούς μιας ακυρωμένης παραγγελίας πυροβόλων.

<https://koutalianossimos.wordpress.com/2013/10/21/ανακαλυψεις-εφευρεσεις/>

Επισκεφθείτε

το νέο Site του Συλλόγου μας

<http://www.sylfilon.gr>

- ⇒ Ενημερωθείτε για τους σκοπούς του.
- ⇒ Δείτε τις Ανακοινώσεις και τα Νέα του.
- ⇒ Συμμετέχετε στις δραστηριότητές του.
- ⇒ Διαβάστε όλα τα φύλλα της εφημερίδας
"Επι Κοινωνία εν Τύπω".
- ⇒ Μελετήστε το καταστατικό του.
- ⇒ Επικοινωνήστε μαζί μας.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΠΕΡΙΘΑΛΠΟΜΕΝΩΝ
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ "Η ΣΩΤΗΡΙΑ"

Εγγραφή στο Newsletter | Επικοινωνία

Αναζήτηση...

Αναζήτηση

Τα νέα μας Ταυτότητα Το έργο μας Εκδηλώσεις Στήριξέ μας

ΣΤΟ ΠΛΕΥΡΟ ΤΟΥ ΠΕΡΙΘΑΛΠΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΕΙΩΝ ΤΟΥ

Σας προσφέρουμε
τα παπάκια
μέσα από την
καρδιά μας
Μέχρι μας
την αγάπη
Χριστίνα
Μαρία
Ρένα
Ζωή
Νίλη

Θερμές ευχαριστίες στους ενορίτες και στον προϊστάμενο του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου Χαλανδρίου Αρχιμανδρίτη Χρύσανθο Παπαποστόλου για την ευγενική προσφορά του σε ανακυκλώσιμα καπάκια προς το Σύλλογό μας.
Ο Θεός να δυναμώνει το έργο σας.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΒΑΖΑΡ 2018

ΤΡΙΤΗ 18 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2018
ΚΑΙ ΩΡΕΣ 8.30 - 17.00

ΣΤΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ
ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ ΘΩΡΑΚΟΣ «Η ΣΩΤΗΡΙΑ»

Η εκδήλωση οργανώνεται από το
Σύλλογο Φίλων Περιθαλπομένων
του Νοσοκομείου "Η ΣΩΤΗΡΙΑ"

Τα έσοδα θα καλύψουν ανάγκες ασθενών
του Νοσοκομείου μας

Οι πάγκοι μας διαθέτουν εποχιακά
(στολιδία - γλυκά), κρασιά, βιβλία, φυτά, κλπ

Email: sylfilon@yahoo.gr
Τηλ. επικοινωνίας: 2107763638

ASTRA

ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ

Τηλ.: 210.69.22.400
www.astrametaforiki.gr

Σεβαστουπόλεως 137, 115 26 Αθήνα
τηλ.: 210.69.22.400 • fax: 210.67.25.314
www.astrametaforiki.gr